

На конститутивној седници нове Скупштине Србије нису сви посланици положили заклетву у исто време и на истом месту. Све је текло за парламентарне прилике муњевитом брзином, јер се није разговарало већ викало, а људи се тад брже уморе. Како да се политички живот у Србији помери с те тачке, може ли се у Високом дому успоставити дијалог у кључним друштвеним питањима? То питање је гостима у студију поставио Зоран Станојевић, уредник и водитељ РТС-овог парламентарног дебатног клуба „Таковска 10“ (6. фебруар). Није га добио до краја емисије, свакако не у вербалној форми. Рад новог сазива Скупштине очито треба разумети као наставак уличних демонстрација другим средствима. Нека Станојевић буде срећан да је из тог студија изашао жив.

Дебатне линије из последње „Таковске 10“ тешко је сажети са намером целовитости. Барем добру трећину од једног сата, колико је емисија трајала, гости су говорили један преко другог, а кад то не помогне викали један на другог, један изнад другог, увек растућим децибелима, на језику који се у највећем делу препознавао као српски, али ни то поуздано.

Свако говори само за себе, свако против сваког, а сви против новинара. „Не сви“, чује се једног тренутка упадица једине жене у студију, Снежане Пауновић из Социјалистичке партије Србије. Тренутак је био добро изабран, три мушке Алфе су се умориле од

истовремене вике, завладала је непријатна тишина од пола, можда пуне секунде, у коју је Пауновићева успела да убаца своје „не сви“ као белу заставицу цивилизованог разговора. Може човек да мисли шта хоће о Дачићевим људима, али они знају да чекају прави моменат.

Поред Пауновићке, гости су били, свако у свом тешко фортификованом рову: Владимир Орлић, скупштински посланик Српске напредне странке; Милош Јовановић, из Коалиције НАДА и председник Новог ДСС-а; Мирослав Алексић из Коалиције Србија против насиља и председник Народног покрета Србије.

Признајем, осим оних теоријски стандардних – конзервативне/народњачке у широком центру, прогресивно-леве у унији два скупа с претходнима, десне које их више или мање додирују – не могу да попамтим све српске партије. Много их је, исцепкане су, програмски дескриптивне као путописи, романтичне као мелодраме, идеолошки ближе инквизицији него било чему другом. Уз то у сталној свађи с позицијом, с осталом опозицијом, са својима унутра, стално од њих лете ивери нових огранака, нових дескрипција, нових наслова за биографију инокосних утемељитеља.

Има ли политичко тело Србије уопште смисла за заједнички рад, за поделу одговорности, за минимум концилијантности? Зоран Станојевић мисли да има, па увек испочетка као Данијел силази у ту пећину са лавовима и увек прође на исти начин. Али, човек је професионално мобилизовани оптимиста, увек се нада неком помаку ка рационалнијој, барем пристојнијој политичкој пракси у Србији. Да није, не би се бавио новинарством, већ би основао политичку ивер-партију и свирао јуриш на праву Таковску 10, само да докаже како се у Србији ништа не може и не сме укрупнити, јер то угрожава слободу вике, увреде и планираног пута у хаос.

Колико „бранковића“ по човеку и децибелу? □□□□

Језик који су угледни посланици парламента употребљавали у студију националне телевизије, јавно, пред бирачким телом код куће, међу којима вероватно има и дефетизмом неискварених младих, можда и радознале деце, песимизмом недодирнуте, био је срачунат на максималну конфронтацију. Најдрастичније је било кад се говорило у именицама. Описна стања с придевима („Све што се данас догађа у друштву искључива је кривица једног човека“), или констатације („ви сте покрали“, „ту се бруталногази Устав“) су, у поређењу, спадале у лакше трансгресије цивилизованог разговора.

Владимир Орлић, у обраћању Јовановићу: „Пуштени с ланца“, „машете крпама“, „ови под Ђиласовом шапом“, „псујете матер другим посланицима“, „дрипци“, „ви сте пет Вука Бранковића“, „јесте доручковали кроасане?“ „какве сте барабе“. За ово последње нисам сигурна, јер је бачено у тоталној какофонији, али акустички личи на „барабе“.

Мирослав Алексић, у обраћању Орлићу: „Ви сте клептомани“, „лопуже“, „муљатори“ и „шибицари“.

Милош Јовановић, у обраћању Орлићу, након што саопшти да он, „као што сви знају бира речи“: „Дрипац“, „изрод“, „потурица“, „Вук Бранковић“, „мангупско Вучићево“; ово последње изговорено уз имитацију гласа прозваног. Имитација гласа и осталих идиосинкразија је, ако особа која то чини није професионални имитатор, комичар или кабаретиста, техника мобинга. Потврдиће сваки психолог.

Лично, никад нисам мислила да ћу икада рећи нешто добро о Дачићу и његовим људима. Али кад се погледа тај сат ултимативног понижавања гледалаца, или, у мом систему вредности још горе, понижавања медија, новинарске професије и модератора, чији је једини грех био да није хтео да се понаша као вук међу вуковима, бранковићима и

осталима, морам.

Снежана Пауновић је била у такту, ниједном није подигла глас.

Рекло би се, истренирана је. Жене на јавним функцијама и водећим положајима знају да не смеју да подигну глас. Иначе одмах важе за хистеричне, иако у просторији у којој седе, рецимо овде, у исти глас вичу три мушкарца потпуно ослобођена сваке самоконтроле. Они наравно на то имају право, они реагују из беса који им се културно-друштвено допушта. Зато и нису одговорни за њега, и то дупло нису, јер је, како каже Алексић, „за све што се данас догађа у српском друштву одговоран само један човек, Александар Вучић“.

То мисли чак и Орлић, иначе би некад показао, претварао се, глумио да поседује мрвицу поштовања према политичким неистомишљеницима. Успут и према једном техничком лицу које модерира панел. Теоретски модерира, кад успе да се пробије. У првих пет минута Станојевић је равно 11 пута покушавао да прекине тираду Орлића, који је напросто возио преко њега. Говор Јовановића и свађу Јовановић-Орлић је модератор покушао да прекине више од 60 пута, ту сам негде престала да бројим. И све то пре него што се стигло до двадесетог минута емисије.

It's not me

Орлић то може, јер зна да није одговоран за оно што каже. Нико у Србији није одговоран за оно што ради или каже. Сви су добили, узели, позајмили, отели и запосели то право, једнако позиција и опозиција. Лако им је, јер су прогласили Вучића за кућу свог беса – њихов бес, њихова фрустрација, а Вучићева одговорност.

То је згодна рационализација. На српској политичкој сцени свако може да каже шта хоће, ради шта хоће, да багателизује међународне прилике, да прети НАТО-у српским тенкићима, да прозива власт што већ није заратила са хиљаду пута јачим непријатељем. Уз то да опструише економију, шамара РТС и обраћа се новинарима као да то у модераторској столици седи главом и пипком Грегор Самса. А то може зато што је сва одговорност пројектована на једну особу. „Он“ је крив. „Он“ има да оде, институционално, или ванинституционално.

Зато и долази до тога да представници опозиције не бирају речи, осим Јовановића наравно, а гласноговорници владајуће странке наступају као специјалисти за грубо.

Код опозиције ми је јасно. Морам да се сложим, опет, са Пауновићком, да се ту недостатак идеја и одговорности покрива перформансом.

Код Орлића ми једна ствар није јасна. Ако га већ опозициони лидери, релативно велики (Алексић) и недвојбено мали (Јовановић) оптужују да је лажов, или да представља лажове, па што мало не учини напор да лаже, да слаже, да за љубав минималне цивилизоване хармоније одглуми мрвицу поштовања према саговорницима?

Цивилизације су се развиле из лажи и нестале у истини; о растуреним браковима, пропалим коалицијама и прекинутим пријатељствима да се не говори. Али Орлић нема воље ни за мало пристојне лажи. Не знам зашто за опозицију то није доказ његове искрености и на другим пољима?

Дакле Пауновићка: одмерена, закуцана за столицу, што саговорнике психолошки и умирује и нервира; чека на своју шансу, да убаца нешто кратко и духовито кад остала тројица узимају ваздух за нову паљбу увреда. „Он је нови ДСС, он нигде није био“ (о Јовановићу); „противим се мерењу велеиздаје бранковићима“ (на свађу Орлића и Јовановића); констатација о „толерантном Милошевићу“. За ово последње нисам сигурна да је мислила као духовито. Да не цепидлачимо, мени је било.

Како је Милутин Медаковић опет постао актуелан

Питање које је модератор поставио својим гостима, на почетку док је још имао илузија да ће добити одговор било је, у суми: Како да се политички живот у Србији помери с те тачке? Може ли се у националној Скупштини успоставити дијалог о кључним друштвеним питањима?

Ево неколико скромних предлога:

1. Направити списак забрањених речи у јавним наступима. Као контролну инстанцу сваком госту у емисијама полит-talk-show-туча доделити по једног/једну, по могућности ванстраначког професора/професорку српског језика, једнообразно наоружане црвеним фломастером.

2. Изаћи из стереотипа „српског“ и „туђег“. Јовановић је оптужен од Орлића да је „странац“, конкретно „Француз“ зато што за доручак једе кроасане. Па то је деја vu... парадигматска ситуација из Селенићевих „Очева и оца“, где трговца Милутина, досељеника из бивше Аустроугарске, презире његова домаћица Нанка-Ранка јер му дан почиње са кифлом и белом кафом, а не чокањчетом ракије као правом Србину. Како се дошло до тога да српско политичко тело, сто година после догађаја које Селенић описује на почетку свог романа, опет решава исте ствари, шта ко сме ако хоће да буде легитиман Србин?

3. Новинари нису ту ни за чију забаву и шутирање. Они такође имају прописану улогу у друштвеном уговору демократских система, онако као што је имају политика, професори, доктори, полиција и пчелари. У Србији, на срећу, и даље постоји подела рада. То је моја велика нада да ће ствари још испасти добро и да ће се овој легислативи допустити да у миру заврши турнус.

4. „Јавни сервис“ у опису РТС-а је ознака професионалне аутономије, не табла да се улази у слободно ловиште. „Јавно“ није свачије, већ заједничко.

Споменути предлози су предуслови, не услови. За услове нисам компетентна.

Једна ствар ме је међутим позитивно изненадила. Употреба „дрипца“ у контексту српског језика. Раније се то говорило само у хрватском, док је српски имао друге пежоративне градације. Радује ме сваки доказ сродности српског и хрватског језика.

Културна апропријација између два блиска народа је добра ствар. Осим ако она није

знак да је српски политички корпус завршио обрачун са Хрватима, да се сад у миру посвети аутодеструкцији.

(PTC)